Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

1.12.2022

Lapin ELY-keskuksen lausunto (HE 186/2022) hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja siihen liittyviksi laeiksi

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto Maa- ja metsätalousvaliokunnalle hallituksen esityksestä. Lapin ELY-keskuksen mielestä laki parantaa merkittävästi eläinten hyvinvointia ja puuttuu epäeettisiin toimintatapoihin (mm. pentutehtailu, eläinkilpailut). Laissa on toisaalta huomioitu myös tilanteita, joissa on tarpeen antaa joustovaraa (mm. rekikoirien veden saanti), mutta joissa ko. menettely ei aiheuta eläimille kohtuutonta haittaa.

Lapin ELY-keskuksen kommentit asetusluonnoksen asiakohtiin:

Kalastuslain 58 §:n 3 momentti

Esitetyn momentin ensimmäinen lause koskien takaisin veteen laskettavan käsittelyä mahdollisimman varoen on erittäin kannatettava ja kalalle pyyntitilanteessa aiheutuvan stressin minimoinnin kannalta perusteltua.

Esitetyn momentin toisen lauseen ”Jos takaisin veteen laskettava kala on selvästi vahingoittunut, kala on lopetettava ennen kuin se lasketaan veteen.” osalta kalatalousviranomainen toteaa, että se voi muodostua ongelmalliseksi kalastuslain tavoitteiden näkökulmasta. Kalan elinkelpoisuuden arviointi ulkoisten, havaittavissa olevien tekijöiden perusteella on lähes mahdotonta kalabiologeille, mikä tarkoittaa, että se on niin ikään mahdotonta maallikoille. Tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa uhanalaisia ja taantuneita kalalajeja lopetetaan perusteettomasti, vaikka ne voisivat olla vielä elinkelpoisia ja mahdollisia vapauttaa saaliiksi saamisen jälkeen. Lisäksi säännöksen kirjaus ”selvästi vahingoittunut” jättää liiaksi tulkinnanvaraa – sen sijaan, että säännöksessä viitattaisiin nimenomaisesti kalan elinkelpoisuuden arviointiin, viitataan sanamuodolla pikemminkin vain kalan ulkoiseen vahingoittumiseen. Edellä mainittu sanavalinta voi johtaa pintapuolisesti haavoittuneiden kalojen tarpeettomiin lopetuksiin. Ensisijaisesti kalaviranomainen katsoo, että momentin toinen lause tulisi poistaa säännöksestä kokonaisuudessaan, sen muodostaen mahdollisuuden erityisesti uhanalaisten ja taantuneiden kalalajien tarpeettomille lopetuksille. Toissijaisesti säännöstä tulisi muuttaa siten, että uhanalaisten ja taantuneiden kalalajien osalta tehtäisiin säännökseen poikkeus, jonka mukaan ne olisi aina vapautettava veteen.

Lisäksi kalatalousviranomainen kiinnittää huomiota säännöksen perustelutekstissä ilmeneviin termeihin ”kipu” ja ”kärsimys”. Edellä mainittujen termien käyttö ei ole yksiselitteisesti oikein. Tutkimuksia, joissa on raportoitu viitteitä kalan tietoisesta kipukokemuksesta, on kriittisessä tarkastelussa arvosteltu niiden metodologian, ja toisaalta tulosten yli- tai virhetulkintojen osalta. Näin ollen olisikin perusteltua käyttää johdonmukaisesti kivun ja kärsimyksen sijaan sanaa ”stressi”, jonka minimointi on vapautettavan kalayksilön kannalta todellisuudessa olennaista.

Kalastuslain 58a §

Kalatalousviranomainen kiinnittää huomiota seuraavaan lauseeseen: ”Kala on tainnutettava, jos lopettamiseen käytetään menetelmää, joka ei johda välittömästi kalan kuolemaan.” Kyseinen lause viittaa siihen, että kala on aina vähintään tainnutettava, mikäli sen lopettaminen välittömästi ei ole mahdollista. Kalatalousviranomainen kuitenkin huomauttaa, että esimerkiksi nahkiaisen lopettaminen ei ole teknisesti mahdollista välittömästi. Nahkiaisen tainnuttaminen niin ikään ei ole mahdollista helposti. Kyseinen säännös voi muodostua ongelmalliseksi ainakin nahkiaisen lopettamisen tai tainnuttamisen näkökulmasta.

Kolmannen momentin mukaan lopetusvelvollisuus ei koske kerralla saatavaa suurta saalismäärää. Toisaalta neljännen momentin mukaan suurista saalismääristä voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella. On kuitenkin ennenaikaista arvioida pykälän vaikutuksia ilman, että käytettävissä on asetusluonnos ja muistio koskien suurta saalismäärää. Pykälän tarkoituksena ei liene, että kaikki muu kuin vapakalastus on lopulta vapautettu lopetusvelvollisuudesta. Yksilömäärinä mitattuna vapakalastuksen saalis on erittäin pieni osuus kaikesta kalasaaliista ja lopetusvelvollisuuden koskiessa ainoastaan tätä osuutta saaliista jää pykälän merkitys todellisuudessa olemattomaksi.

Laki eläinten hyvinvoinnista 7 §

Kalatalousviranomainen kiinnittää huomiota säännöksen 1 ja 3 momenttiin, joissa todetaan, että: ”Sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa kotieläintä tai muuta ihmisen hoidossa olevaa eläintä on joko itse autettava tai ilmoitettava eläimestä sen omistajalle tai pitäjälle taikka valvontaviranomaiselle… Sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä on autettava.” Kalatalousviranomaiselle jää epäselväksi, tarkoitetaanko ”eläimellä” tässä yhteydessä luonnonvaraisia kaloja ja/tai esimerkiksi akvaarioharrastuksen piirissä olevia kaloja. Tosiasiallisesti sairaan tai vahingoittuneen kalan auttaminen on mahdotonta tai lähes mahdotonta.

Laki eläinten hyvinvoinnista 8 § ja 28 §

Kalatalousviranomainen kiinnittää huomiota siihen, että esitetty sääntely rajaa kotimaiset luonnonvaraiset kalat akvaarioharrastuksen ulkopuolelle.

A007617
Allekirjoittaja A007617
DN: cn=A007617, ou=Ely, email=marja.perala@ely-keskus.fi
Päivämäärä: 2022.12.01 10:17:25 +02'00'

Marja Perälä

E-vastuualueen johtaja

Lapin ELY-keskus

Ristioja Anne 91063534B
Allekirjoittaja Ristioja Anne 91063534B
DN: cn=Ristioja Anne 91063534B, c=FI, o=Lapin ELY-keskus, email=anne.ristioja@ely-keskus.fi
Päivämäärä: 2022.12.01 10:11:15 +02'00'

Anne Ristioja

Ryhmäpäällikkö

Lapin ELY-keskus